
Suomalaisen kylpylä-kulttuurin komeat kuvat

Liisa Suvikumpu: Suomalaiset kylpylät. Kotimaisen kylpylä-kulttuurin historiaa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2014. 240 s. ISBN 978-952-222-239-8.

Euroopan historian dosentti Liisa Suvikumpu kertoo uudessa kirjassaan suomalaisten ja hieman ulkomaistenkin kylpyläiden historiasta. Yksittäisistä suomalaisista kylpy-

löistä on kirjoitettu aiemminkin, mutta Suvikummun kirja on ensimmäinen, joka kokoaa kylpyläiden tarinat yksiin kansiin.

Kylpylävillitys levisi keskisestä Euroopasta Suomeen jo 1600-luvun lopulla, jolloin Kupittaa lähteelle Turkuun alkoi saapua matkaajia kauempaakin nauttimaan kuuluisaa terveysvettä. Lähteeseen ei suinkaan menty uimaan, vaan vettä nautittiin sisäisesti useita kertoja päivässä. Lähteiden vesiä tutkittiin myös tieteellisesti, jolloin huomattiin eri lähteiden sisältävän eri mineraaleja. Eri lähteet paransivat siten eri sairauksia.

Suomessa oli tosin jo vuosisatojen ajan ollut käytössä oma perinteinen vesihoito eli sauna. Se otettiin osaksi hoitoja myös kylpylöissä. Suomalaisten usko saunan parantavaan voimaan oli kova, sillä saunaa suositeltiin 1800-luvun *Lääkärilehdessä* avuksi moneen vaivaan. Ei siis ihme, että suomalaisten oli helppo uskoa myös muiden vesihoitojen voimaan.

Kylpyläiden eurooppalaisesta historiasta olisi mielellään lukenut hieman enemmänkin, sillä kirjan alussa hypitään vuosisadasta toiseen varsin vauhdikkaasti ja yleistään. Sen sijaan suomalaisen kylpyläkulttuurin historiasta kerrotaan huomattavasti tarkemmin. Kiinnostavaa tekstiä elävöittävät hyvin valitut lainaukset tunnetuilta kylpylävierailta, kuten Elias Lönnrotilta, Aleksis Kiveltä ja L. Onervalta, joka kokeili Loviisan kylpylässä suosittuja radiumboitoja.

Kylpylät ja niiden hoidot muokkasivat myös ihmisten sairauksia. 1800-luvulla kylpylöissä hoidettiin hermosairauksia kuten hysteriaa, jonka hoitomuodot kopioitiin Saksan kuuluisista kylpylöistä. Säännöllisesti saatu kylmä vesisuihku rauhoitti hysteerikon hermot. Kuhne-amme oli 1900-luvun alussa uutuus, joka levisi Suomeen vauhdilla. Istuma-ammeen viileässä vedessä istumisen uskottiin parantavan useita vaivoja. Aikakauden sa-

nomalehdissä käytiin välillä kiivas-takin keskustelua kuhnimisen vaikutuksista.

Kylpylät sijaitsivat aina mahdollisimman kauniissa ympäristössä ja arkkitehtuuriin kiinnitettiin erityistä huomiota. Porvariston kauneusihanteisiin sopivat huvilamaiset rakennukset ja hyvin hoidetut puutarhat olivat tärkeä osa kylpylävierailun onnistumista. Kylpyläkaupunkien infrastruktuuri olikin yleensä erinomaisessa kunnossa. Niin Hankoon kuin Naantaliinkin luotiin kauniita kävelyreittejä, katuja kivetttiin ja kylpylävieraiden näköaloja häirinneet roskat kiikutettiin pikavauhtia pois kaduilta. Kylpylät olivat paikkakunnalla niin merkittävä työllistäjä, että vieraiden hyvinvoinnin takaaminen oli lähes kaikkien asukkaiden yhteinen projekti.

Kylpylöissä käyttäydettiin etiketin mukaisesti ja muiden vieraiden kanssa seurustelu oli tärkeässä roolissa. Onnekkaimmat löysivät vieraiden joukosta kohtalotovereita tai muuten mukavaa seuraa. Kylpyläpäivien rytmi toistui aina samanlaisena sisältäen ateriat, hoidot, kevyet kävelyretket tai seuralpelit.

Puolet kirjasta vie Suomen kylpyläiden yksityiskohtainen esittely paikkakunnittain. Vanhat kuvat näyttävät hätkähdyttävästi, miten upeaa arkkitehtuuria kylpylöissä aikoinaan oli. Suuri osa vanhoista kylpylärakennuksista on sittemmin tuhoutunut tai purettu kylpyläkulttuurin hiipussa toisen maailmansodan jälkeen. Uusi nousu koitti 1970-luvulla aluksi sotainvalidien kuntoutuksen myötä. 1980-luvulta lähtien alan valtasivat uudenlaiset elämyskeskukset, joissa nykymaailman kiireiset ihmiset voivat ladata akkujaan viettämällä viikonlopun irti arjesta.

Kuten kirjoittaja toteaa, nykypäivän kylpyläkulttuuri muistuttaa monin tavoin sadan vuoden takaisia aikoja. Vedessä olemisesta nauttiminen, uiminen ja erilaisia

hoidoissa istuminen ovat käytännössä samanlaisia kuin ennenkin. Vain nimet ovat muuttuneet. Sata vuotta sitten oli trendikästä istua männynhavukylvyssä, nykyään taas muodissa on kuumakivi-terapia tai My Body Time -erikoishoito.

Kun päivän liikunnallinen osuus on saatu pois päiväjärjestyksestä, on aika syödä, juoda ja juhlia. Tämä on sittenkin kautta aikojen ollut monille kylpylävieraille se matkan pääasia.

Suomalaiset kylpylät -kirja on kirjoitettu sen verran viihdyttävästi, että sen voi ottaa mukaan lukemiseksi vaikkapa kylpylälomalle. Upeat kuvat menneistä aurinkoisista kesistä ja kylpylävieraiden ajanvietosta täydentävät kokonaisuutta hienosti.

RAUNO LAHTINEN
TURUN YLIOPISTO